

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Formålet med dette beslutningsforslag er at demokratisere arbejdslivet, at skaffe lønmodtagerne andel i merværdien i virksomhederne samt at påbegynde en styring af kapitalen.

Så vidtrækkende reformer bør ikke gennemføres uden en aktiv støtte og opbakning fra lønmodtagerorganisationerne og især deres medlemmer. Derfor er det nødvendigt med en dybtgående og omfattende diskussion i hele befolkningen. Fremsettelsen af nærværende beslutningsforslag skal være med til at fremme diskussion. Vedtages beslutningsforslaget, bør de påkrævede lovforslag afvente forløbet af en intensiveret debat, således at man kan være nogenlunde sikker på, at en eventuel lov kan bæres igennem en folkeafstemning i henhold til grundlovens § 42.

Når Socialistisk Folkeparti tillægger lønmodtagerorganisationernes og deres medlemmers aktive støtte så stor betydning, hænger det sammen med, at partiet under ingen omstændigheder ønsker at anfægte fagbevægelsens virkeområde. Det vil også ses af, at forslaget fremtræder som en ramme, inden for hvilken der skal ske en udfyldning.

Det er Socialistisk Folkepartis opfattelse, at virksomhedsdemokrati skal udvikles i størst mulig uafhængighed af statsmagten, og at det i den afsluttende fase skal være en bestanddel af et solidarisk samfund, hvor lønmodtagerne har den fulde selvforvaltningsret i de enkelt virksomheder. Dette mål når vi ikke fra den ene dag til den anden. Det er en vej, der må betrædes, og vejen må betrædes af et folkeflertal.

Virksomhedsdemokrati skabes ikke automatisk ved, at lønmodtagerne kollektivt overtager en del eller hele værditilvæksten. Der findes i dag samfund, hvor lønmodtagerne formelt har overtaget hele merværdien, uden at dette har medført ægte virksomhedsdemokrati, f.eks. har en statsansat direktør blot afløst en privatansat.

Arbejdspladsdemokratiet må altså skabes gennem særskilte foranstaltninger. På den anden side er arbejdspladsdemokratiet ikke tilstrækkeligt. Selv

om lønmodtagerne er med til at bestemme over sikkerhed, personalepolitik, produktionsudvidelser og -indskrænkninger osv., har de ingen sikkerhed for, at arbejdspladsen ikke med ét bliver solgt for næsen af dem, eller at den ikke langsomt bliver slagtet eller pludselig nedlagt.

En sådan sikkerhed opnås heller ikke med dette forslag, men der kan dog opnås nogen sikkerhed gennem overtagelse af dele af ejendomsretten til virksomheden, dvs. ved at overtage en del af værditilvæksten. Men dette er ikke nok, for det kan modsvares af, at kapitalejerne begynder at føre den kapital, de råder over, ud af landet eller overflytter kapitalen til spekulationsområder, fordi de dér kan tjene mere.

Derfor må der kapitalstyring til, således at kapitalen styres efter en samfundsplan, hvor det ikke kun er et snævert profithensyn, der styres efter, men derimod et andet lønsomhedssyn; f.eks. skal beskæftigelse, tryghed, sundhed og sikkerhed veje tungt.

Forslaget er med visse modifikationer en genfremsættelse af et i folketingsåret 1979-80 (2. samling) fremsat forslag, jf. Folketingstidende 1979-80, forhandlingerne sp. 6869 og tillæg A sp. 3525.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1. Demokrati på arbejdspladsen

Ad 1.1.

Virksomhedsrådet skal bestå af repræsentanter for alle faggrupper i den pågældende virksomhed. Alle, der bliver valgt ind i virksomhedsrådet, skal være beskyttet på lige fod med tillidsmænd.

Ved ordet »virksomheder« forstås virksomheder, der har ansat lønnet personale svarende til mindst én fuldtidsansat.

Ad 1.2.

I offentlige og koncessionerede virksomheder vælges virksomhedsråd efter samme regler som i 1.1., og beskyttelsen af de valgte er den samme.